

Predstavitev dobitnikov nagrad in priznanj Avgusta Kuharja v letu 2021

NAGRADA AVGUSTA KUCHARJA ZA ŽIVLJENJSKO DELO V LETU 2021

ALOJZ PŠAKER

**Strokovna komisija za podelitev nagrade Avgusta Kuharja v sestavi:
predsednik komisije mag. Jurij Vidovič iz Maribora
in član prof. dr. Primož Gspan iz Ljubljane,**

**ocenjuje, da življenjsko delo
univerzitetnega diplomiranega varnostnega inženirja Alojza Pšakerja**

**izpolnjuje razpisne pogoje za podelitev
nagrade Avgusta Kuharja za življenjsko delo.**

Strokovna komisija je svoje mnenje oblikovala na podlagi:

1. utemeljitve predloga kandidature za nagrado Avgusta Kuharja za leto 2021 za Alojza Pšakerja, ki jo je 29. junija 2021 pripravilo Društvo varnostnih inženirjev Ljubljana;
2. pogovora strokovne komisije s kandidatom;
3. utemeljitve priznanja Avgusta Kuharja št. 54 za izjemno strokovno delo na področju stroke varnosti in zdravja pri delu v društvih in sekcijah varnostnih inženirjev iz leta 2003;
4. razpisnih pogojev za podelitev nagrade Avgusta Kuharja za življenjsko delo za leto 2021;
5. Pravilnika o kriterijih in postopkih za podelitev nagrad in priznanj Fundacije Avgusta Kuharja;
6. Statuta Fundacije Avgusta Kuharja.

UGOTOVITEV STANJA:

Alojz (Lojze) Pšaker, univ. dipl. var. Inž., je od leta 1967 do upokojitve 1994 opravljaj strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu ter požarnega varstva v podjetju ISKRA TEL v proizvodnji, montaži in preizkusu visoke tehnologije digitalnih telefonskih central. S svojim dolgoletnim delom je zagotavljal in uveljavljal stroko varnosti v poslovanju podjetja predvsem pri terenskem delu ob montaži in preizkusu digitalnih telefonskih central ter dosegel z rednim usposabljanjem visoko strokovnih delavcev in z nadzorom izvajanja ukrepov zmanjšanje poškodb na delovnem mestu pod povprečje v dejavnosti.

Alojz Pšaker se je v letih 1955–1958 na Železniški industrijski šoli v Mariboru izšolal za strojnega ključavničarja in začel svojo poklicno pot pri popravilu strojnih

lokomotiv v Velenju in kasneje v Ljubljani. Leta 1961 se je vrnil s služenja obveznega vojaškega roka. Zaradi želje po nadaljnjem šolanju se je leta 1962 zaposlil v nekdanjem slovenskem gospodarskem velikanu Iskri. Do leta 1965 je delal v Iskri Pržan. Leta 1965 je končal šolanje za elektrotehnika jakega toka. Do leta 1967 je bil vodja tehnične dokumentacije pri Servisu operativi Iskre PSO Ljubljana.

Študij na Višji tehniški varnostni šoli je začel 1. 10. 1967. Študij je takrat potekal izmenoma štirinajst dni na predavanjih in štirinajst dni v službi na delovnem mestu, kjer se je novo pridobljeno znanje takoj uporabilo v operativni dejavnosti. Študij je trajal dve leti. Izpite je opravil leta 1971 in po višješolski diplomi prve stopnje leta 1972 postal varnostni inženir. Naslov diplomske naloge je bil Ureditev pogojev dela v stolpnici Iskra Commerce. Stolpnica je bila kljub pisarnam odprt sistem. Prepihe so urejali z meritvami klimatskih pogojev. Poskrbel je za uspešno toplotno izolacijo prve etaže za izenačitev ugodnih pogojev dela zaposlenih.

Sodeloval je z Birojem za avtomatizacijo železnic pri nameščanju signalnih varnostnih naprav na železniških prehodih v Sloveniji in na progi Sarajevo–Ploče. Predavanja o varnem delu in predpisih, ki so urejali železniški promet, so bila na Železniškem šolskem centru v Šiški v Ljubljani, kjer je potekal tudi preizkus znanja za varno hojo po železniškem območju. Leta 1971 je vlak do smrti povozil sodelavca, kljub temu da je bil usposobljen za hojo po železniškem območju. Alojz Pšaker je po analizi dogodkov uvedel varovanje delavcev, ki so na progi opravljali meritve, z določitvijo delavca, katerega naloga je bila pravočasno signaliziranje nevarnosti.

V Iskri Commerce je delal do leta 1975. Na 87 lokacijah po Sloveniji in drugih republikah je bilo zaposlenih 1800 ljudi. Šlo je za veleprodajna skladišča, maloprodajne trgovine, devet servisov ipd. V tistem času so vlomilci iz skladišča v Bežigradu pokradli prve barvne televizorje prodajnih asortimanov za razstave in podtaknili požar, da bi zbrisali sledi. Čeprav je sodni izvedenec na požarišču našel premoščeno varovalko, je javni tožilec za Alojza Pšakerja, kot odgovornega za požarno varnost, predlagal osem let strogega zapor in odvzem potnega lista. S pomočjo dekana Višje tehnične varnostne šole Ludovika Oskarja Kavsa je pripravil pritožbo na senat Vrhovnega sodišča; leta 1979 je bil oproščen neutemeljenih obtožb in petih letih mu je bil vrnjen potni list.

Leta 1975 je začel delati v TOZD-u Montažno servisna organizacija v Ljubljani, ki se je izločila iz Iskre Commerce in priključila Elektromehaniki Kranj. Z vodjem službe varstva pri delu ing. Petrom Polakom sta se odlično dopolnjevala. Od 520 zaposlenih v MSO jih je večina delala na terenu pri montaži in preizkušanju več tehnoloških generacij telefonskih central (Crossbar sistem, Metaconta, KLC sistem, digitalni sistem Iskra 2000, digitalni sistem EWSD in vojaški C7 sistem). Delo je potekalo v objektih pošt po vsej nekdanji državi Jugoslaviji in v montažni delavnici v Stegnah. Alojz Pšaker je bil odgovoren za varnost pri delu tudi v enotah izven Slovenije, kot na primer v Beogradu, Skopju in Sarajevu. Ker je Iskra

montirala mednarodne tranzitne telefonske centrale tudi v Sovjetski zvezi/Rusiji (Moskva, Leningrad, Soči, Erevan), je bil tam osemnajstkrat. Za varnost na skupnih deloviščih je skrbel s pomočjo tolmača.

Leta 1985 se je vpisal na drugostopenjski študij dislociranega oddelka Fakultete za varstvo pri delu iz Niša, ki je v Sloveniji na podlagi soglasij sekretariatov za šolstvo Slovenije in Srbije potekal v prostorih Višje tehniške varnostne šole. Predavatelji iz Niša so prihajali v Ljubljano predavat ob četrčkih, petkih in sobotah. V šestmesečnem pripravljalnem seminarju je sodelovalo 82 kandidatov, študij jih je nadaljevalo 48 in diplomiralo le 23. Alojz Pšaker je diplomiral 22. 11. 1988 in pridobil naziv univerzitetni diplomirani varnostni inženir. Njegov status v podjetju Montažno servisna organizacija se je s tem izenačil z inženirji drugih strok.

Kot vodja varstva pri delu in protipožarne varnosti je zahteval neposredno odgovornost vodij, ki so mu dnevno javljali, ali so na posameznih deloviščih izpolnjeni ozemljitveni in klimatski pogoji ter zavarovane vse odprtine, kjer bi lahko prišlo do padca z višine. Delo je namreč potekalo tudi na višinah, ki so zahtevale varovanje delavcev z alpinističnimi varnostnimi pasovi in čeladami. V osemnadstropni navpični tehnični hodnik s širino 80 cm na enem od delovišč v Beogradu je tako lahko vstopal le delavec, ki je pred tem s podpisom jamčil, da je obveščen o nevarnostih, in je nosil posebno osebno varovalno opremo.

Delavci so bili od doma na terenu neprekinjeno tudi po dva meseca. Direktor podjetja Anton Demšar je Alojza zato zadalžil tudi za socialo in v letih 1975–1990 reševanje stanovanjske problematike delavcev po vsej Jugoslaviji. Ukrepali je moral tudi pri preprečevanju razpada družin monterjev, ki so delali na terenu. Znal je pridobiti zaupanje delavcev, zato je bil pogosto uspešen. Ker je neurejen način dela in življenja pogosto povzročal alkoholizem, je Alojz Pšaker v sodelovanju s priznanim psihiatrom dr. Janezom Rugljem skrbel za njihovo zdravljenje. Pristojen za preventivne zdravstvene preglede je bil v stiku z medicino dela vsak dan. Uvedel je preventivne menedžerske preglede zaradi psihičnih pritiskov pri delu, ki so se pogosto končali z infarktom. Pristojen je bil za protipožarno varnost vseh objektov. Vsak teden je bil na terenu po vsej Jugoslaviji in slovenskih gradbiščih vsaj dva do tri dni. Vse te naloge opisuje kot zanimivo delo.

Leta 1990 se je Montažno servisna organizacija preselila na Labore v Kranju – lokacija Iskratel. Kot vodja službe varstva pri delu je prevzel proizvodnjo. Leta 1991 se je Slovenija osamosvojila, kar je prekinilo številne gospodarske vezi. Operativne dejavnosti po terenu so prenehale. Leta 1994 je podjetje začelo določati presežne delavce in Alojz Pšaker se je predčasno upokojil.

PRISPEVEK ALOJZA PŠAKERJA K RAZVOJU STROKE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU:

Alojz Pšaker je bil od leta 1974 aktiven član Društva varnostnih inženirjev Ljubljana. Leta 1993 ga je takratni predsednik društva Jože Dolenc povabil, naj prevzame tajniške posle v društvu.

V Društvu varnostnih inženirjev Ljubljana – DVILJ je aktiven od leta 1974, v obdobju od leta 1993 do 2000 je opravljal predvsem naloge tajnika društva. Vzpostavil in vodil je natančno evidenco članstva v društvu. Sodeloval je pri organizaciji strokovnih društvenih posvetov in strokovnih ekskurzij v tujino (Švico, Avstrijo, Nemčijo, Španijo, Skandinavijo in Belgijo). Je član nadzornega odbora DVILJ.

Tajnik Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije je bil prvokrat v mandatu 1979–1982, ko je bil namesto dolgoletnega predsednika Zveze društev prof. Ludvika Kvasa izvoljen predsednik ljubljanskega društva Peter Petkovšek. Leta 1996 je drugič prevzel tudi tajniške posle v Zvezi društev varnostnih inženirjev Slovenije. Kot tajnik je vzpostavil ažurno evidenco članstva najprej v ljubljanskem društvu in jo spodbudil tudi v preostalih društvih. Sodeloval je na vseh simpozijih in posvetih ter sejah izvršilnih odborov društev do 4. 9. 2012, ko je bil dokončno razrešen tajniških dolžnosti. Vodil je finančno in bilančno poslovanje in pripravil računalniški program za vodenje bilance.

Kot tajnik Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije od leta 1996 aktivno sodeluje pri organizaciji in izvedbi mednarodnih simpozijev in posvetov o varnosti in zdravju pri delu. Vsa leta natančno vodi zapisnike, bazo podatkov in arhiv Zveze društev.

Kot organizator je sodeloval pri izvedbi pripravljanih seminarjev za strokovne izpite tehniške varnosti pri Inženirski zbornici Slovenije. Sodeloval je tudi pri izvedbi pedagoško-andragoških izpitov za varnostne inženirje.

OCENA DOSEŽKA ALOJZA PŠAKERJA:

Alojz Pšaker, univ. dipl. var. Inž., je že 54 let aktiven na področju varnosti in zdravja pri delu. Povezovanje v strokovno društvo ceni kot priložnost za izmenjavo izkušenj. Ni varnostnega inženirja v Sloveniji, ki ga ne bi poznal. V letih 1996–2012 je kot tajnik Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije vsak delovni dan kot prostovoljec omogočal delovanje zveze društev. Cenimo ga kot iznajdljivega strokovnjaka in zanesljivega tovariša.

Mag. Jurij Vidovič, predsednik strokovne komisije

Prof. dr. Primož Gspan, član strokovne komisije